

STATSFORVALTEREN I INNLANDET
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Deres ref.

Vår ref. 26/13830-1
Saksbehandler: Kjersti Barbakken
Seksjon for sosiale tjenester

Vår dato: 25.06.2026

Motivasjonstilskudd i medhold av § 19 og vilkår

Arbeids- og velferdsdirektoratet viser til følgende spørsmål som ble tatt opp på Helsetilsynets klagesaksforum 9.juni 2026:

«Vi lurer på om det kan stilles vilkår til stønad innvilget etter sosialtjenesteloven § 19. Mange Nav-kontor opplever at det å stille vilkår ikke har særlig virkning ettersom stønaden i realiteten kan reduseres med et så lite beløp for ikke å at det blir et uforsvarlig lavt nivå. Er det mulig å innvilge et motivasjonstilskudd etter sosialtjenesteloven § 19 og stille vilkår til denne stønad som kan reduseres ved vilkårsbrudd. Da beholder tjenestemottaker økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven § 18 som ivaretar et forsvarlig livsopphold.»

Det ble avklart i møtet at problemstillingen ble løftet til Arbeids- og velferdsdirektoratet. Vi forstår det slik at “motivasjonstilskudd” er en stønad Nav-kontoret innvilger for å motivere tjenestemottaker til å oppfylle et vilkår satt etter sosialtjenesteloven §§ 20 eller 20a. Dersom vilkåret ikke oppfylles, er det denne stønaden som reduseres.

Arbeids- og velferdsdirektoratets vurdering

Direktoratet vil nedenfor først ta stilling til om det på generelt grunnlag er anledning til å sette vilkår til en innvilget stønad etter sosialtjenesteloven § 19. Vi vil deretter vurdere om det kan innvilges et “motivasjonstilskudd” etter sosialtjenesteloven. Til slutt vil vi kort redegjøre for vilkår etter § 20 og § 20a.

Kan det settes vilkår til stønad innvilget i medhold av § 19?

Ordlyden i § 20 første ledd fastslår at “det kan settes vilkår for tildeling av økonomisk stønad”. Både sosialtjenesteloven §§ 18 og 19 regulerer økonomisk stønad. Sosialtjenesteloven § 20 skiller ikke mellom stønad som er innvilget etter sosialtjenesteloven § 18 og § 19.

Nav

Postadresse: Postboks 354 // 8601 MO I RANA
E-post: nav.ekonomi.stonad.dokumentsenter@nav.no

www.nav.no

I forarbeidene til sosialtjenesteloven (Ot.prp.nr.29 (1990-1991) pkt. 5.8) står det følgende om å stille vilkår til stønad gitt i medhold av § 19:

«For den sosialhjelp som gis etter utkastets § 5-2, gir bestemmelsen ikke selv noen veiledning om hvilke vilkår som kan stilles. Her vil det veiledende synspunkt være at det er adgang til å stille vilkår som tilgodeser formålet med hjelpen.»

Med utgangspunkt i lovens ordlyd og forarbeidene til bestemmelsen, legger direktoratet til grunn at det er mulig å stille vilkår til stønad gitt i medhold av sosialtjenesteloven § 19.

Spørsmålet blir imidlertid hvilke vilkår som vil «tilgodese formålet med hjelpen» gitt etter bestemmelsen. Det må gjøres en konkret vurdering av om vilkår skal stilles, og bruken av vilkår med være i tråd med sosialtjenesteloven § 20, evt. § 20a.

Helt konkret i denne saken vil spørsmålet være hva som er formålet med at Nav-kontoret innvilger et «motivasjonstillegg» etter § 19, og om det eventuelt er noen vilkår som kan settes som tilgodeser formålet med denne tilleggsstønad. Arbeids- og velferdsdirektoratet forstår saken slik at «motivasjonstillegget» ytes med det formål å kunne sette vilkår som kan føre til et konsekvensvedtak og reduksjon i stønaden.

For å ta stilling til om det kan stilles vilkår til motivasjonstilskudd, må det først gjøres en vurdering av om et slikt motivasjonstilskudd kan gis i medhold av § 19, evt. § 18.

Kan et motivasjonstilskudd innvilges i medhold av § 19?

Som nevnt ovenfor er det mulig å stille vilkår til stønad gitt i medhold av sosialtjenesteloven § 19. Sosialtjenesteloven § 19 sier:

«Kommunen kan i særlige tilfeller, selv om vilkårene i § 18 ikke er tilstede, yte økonomisk hjelp til personer som trenger det for å kunne overvinne eller tilpasse seg en vanskelig livssituasjon.»

I forarbeidene til § 19, pkt. 5.7, fremgår det følgende:

*«Etter dagens regler kan det i særlige tilfelle gis økonomisk hjelp til personer som trenger det for å kunne overvinne eller tilpasse seg en vanskelig livssituasjon selv om vedkommende har tilstrekkelig midler til livsopphold. Dette gir mulighet til å finne fram til den mest hensiktsmessige hjelp i situasjoner som ikke alene kan løses ved tradisjonell økonomisk hjelp til livsopphold. Det **gjør det mulig å realisere intensjonene om at sosialhjelpen skal gis som hjelp til selvhjelp.***

Departementet er enig i at bestemmelsen om stønad til livsopphold ikke vil dekke opp de ulike behov for hjelp som foreligger, og har derfor i lovutkastet foreslått en bestemmelse om adgang til å gi økonomisk stønad i særlige tilfelle, jf utkastets § 5-2. Paragrafen inneholder en

oppfordring til å gi hjelp i visse situasjoner, men pålegger ikke kommunene en plikt.

Bestemmelsen gir sosialtjenesten mulighet til å gi økonomisk stønad når det er særlig ønskelig å stimulere visse tiltak eller til å komme i gang med en bestemt virksomhet.»

Formålet med å gi stønad etter § 19 er altså å bidra til å øke muligheten for å realisere lovens målsettinger for den enkelte, etter en konkret og individuell vurdering, se rundskrivet pkt. 4.19.1. Stønad i særlige tilfeller kan ytes der betingelsene for stønad til livsopphold ikke er oppfylt. I vurderingen av om stønad i særlige tilfeller skal gis, skal det tas hensyn til om tjenestemottakers livssituasjon er blitt, eller står i fare for å bli, så vanskelig at vedkommende ikke kommer videre uten hjelp.

Dersom et Nav-kontor vurderer å innvilge et slikt «motivasjonstilskudd» etter § 19, må det fremgå av vedtaket hvorfor et slikt tilskudd er nødvendig «for å kunne overvinne eller tilpasse seg en vanskelig livssituasjon». Arbeids- og velferdsdirektoratet kan vanskelig se at et motivasjonstilskudd, slik det er beskrevet i denne saken, faller inn under formålet til § 19.

Kan et motivasjonstilskudd innvilges i medhold av § 18?

Det ble i klagesaksforumet også stilt spørsmål ved om motivasjonstilskudd kan innvilges etter sosialtjenesteloven § 18.

Sosialtjenesteloven § 18 gir rett til økonomisk stønad til personer som ikke kan sørge for sitt eget livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter. Bestemmelsen skal sikre et forsvarlig livsopphold. Hjelp til forsvarlig livsopphold skal gis etter en individuell behovsprøving. Nav-kontoret skal foreta en vurdering av tjenestemottakers helhetlige situasjon, og det skal tas hensyn til vedkommendes inntekter og inntektsmuligheter, nødvendige utgifter til livsopphold og personlige forhold.

For at bestemmelsen skal komme til anvendelse, må altså motivasjonstilskuddet vurderes til å være en del av et nødvendig livsopphold.

I tilfeller der Nav-kontoret vurderer å innvilge et ekstra tilskudd som utelukkende gis som en form for belønning eller motivasjon, uten at det knytter seg til en konkret utgift eller behov hos tjenestemottaker, vil ikke sosialtjenesteloven § 18 komme til anvendelse.

Om vilkår

Dersom det innvilges stønad i medhold av §§ 18 eller 19, og det stilles vilkår til denne stønaden, må vilkåret være i tråd med sosialtjenesteloven § 20, evt. § 20a. Det fremgår av sosialtjenesteloven § 20, at formålet med å stille vilkår er at vilkåret «*bidrar til å gjøre tjenestemottaker i stand til å sørge for sitt livsopphold på annen måte enn ved økonomisk stønad*».

Vilkårssetting har nær sammenheng med formålet om hjelp til selvhjelp. Når det stilles vilkår, skal det bidra til å motivere og påvirke tjenestemottaker til å komme seg ut av en vanskelig livssituasjon. Vilkår skal også som hovedregel settes i samarbeid med tjenestemottakeren. Uavhengig av om vilkår stilles i medhold av sosialtjenesteloven § 20 eller § 20a, må vilkåret oppfylle tre sidestilte krav: det må ha nær sammenheng med vedtaket, det må ikke være uforholdsmessig byrdefullt eller begrense tjenestemottakerens handle- eller valgfrihet på en urimelig måte, og det må ikke være rettsstridig.

Sosialtjenesteloven § 20 gir hjemmel til å redusere stønaden ved brudd på vilkår. Det må være forholdsmessighet mellom bruddet og konsekvensen, og konsekvensen ved brudd på vilkår skal klart fremkomme av vedtaket om tildeling av økonomisk stønad. Ved brudd på vilkår skal det alltid gjøres en konkret og individuell vurdering av om det skal fattes vedtak om at konsekvensen skal gjennomføres (et såkalt konsekvensvedtak). Nav-kontoret må sørge for at tjenestemottakeren har fått mulighet til å uttale seg før vedtaket om konsekvensen av vilkårsbruddet fattes. Rundskrivet pkt. 4.20.2.8 gir nærmere veiledning knyttet til konsekvensen av at et vilkår brytes.

Oppsummering/konklusjon

Nav-kontoret kan sette vilkår til stønad etter sosialtjenesteloven § 19, forutsatt at vilkårene er i tråd med § 20 og har nær sammenheng med formålet med hjelpen. Et såkalt motivasjonstilskudd, som primært gis for å kunne sanksjonere vilkårsbrudd, har imidlertid ikke tilstrekkelig hjemmel verken i § 19 eller § 18.

Med hilsen

Jan Erik Grundtjernlien
avdelingsdirektør
Seksjon for sosiale tjenester

Kjersti Barbakken
seniorrådgiver
Seksjon for sosiale tjenester

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur

Mottakere: STATSFORVALTEREN I INNLANDET

Kopi til: STATSFORVALTEREN I NORDLAND
STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS
STATSFORVALTAREN I ROGALAND
STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK
STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG
STATSFORVALTAREN I MØRE OG ROMSDAL
STATSFORVALTAREN I VESTLAND
STATSFORVALTEREN I AGDER
STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK
STATENS HELSETILSYN